

หน้าที่และความหมายของคำว่า “แล้ว” และ “ละ” ที่สับสนเนื่องกันในสมัยปัจจุบัน

ภัทร์วิญญู เอี่ยมสอาด¹

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ²

เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ” ที่สัมพันธ์กับคำว่า “แล้ว” ในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2489-2564) ตามการศึกษาของมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นไป เนื่องจากเป็นระยะที่คำว่า “แล้ว” กร่อนเสียงไปเป็น “ละ” แต่นำเสนอผลการวิจัยในสมัยปัจจุบัน เนื่องจากเป็นระยะที่ “ละ” มีผลิภาวะสูง และมีโครงสร้างซับซ้อน ผลการวิจัยพบว่า ด้านหน้าที่ “ละ” พัฒนามาจากคำว่า “แล้ว” มีหน้าที่ 4 หน้าที่ ได้แก่ คำเชื่อมอนุพากย์ วลีตายตัว คำช่วยหลังกริยา และคำลงท้าย ด้านความหมาย พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ซึ่งเป็นความหมายทางไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ ความหมายที่ปรากฏในสมัยปัจจุบัน ได้แก่ 1) ความหมายแสดงการเชื่อมความ/เสริมความ/บอกลำดับก่อนหลัง 2) ความหมายแสดงการเน้น 3) ความหมายแสดงการเริ่มต้น 4) ความหมายแสดงการยุติ 5) ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงกำลังดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าวถ้อย 6) ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงเกิดและจบในเวลา กล่าวถ้อยหรือเกิดและจบในอนาคตอันใกล้ 7) ความหมายแสดงการบอกเล่า และ 8) ความหมายแสดงการชี้้นำ

คำสำคัญ: แล้ว, ละ, หน้าที่, ความหมาย

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล arpond.ia@ku.th.

² รองศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล fhumwsk@ku.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล methawee.y@ku.th

Functions and Meaning of the Words /lêw/ and /láʔ/ successive in the Modern Times

Bhasrvarin Iamsa-ard¹

Wilaisak Kingkham²

Methawee Yuttapongtada³

Abstract

The objectives of this article were to study the functions and meanings of the word /láʔ/ that related to the study /lêw/ of Mingmit Sriprasit (2003). The researcher collected the data from the reign of King Rama IV–V period because /lêw/ had the sound erosion to /láʔ/ in that period. Though the research results were presented only the modern times since this time had high productivity and complicated structures. The research revealed that /láʔ/ was developed from /lêw/. /láʔ/ had 4 functions namely, 1) a clause connector, 2) a fixed phrase, 3) a post-verbal auxiliary, and 4) a particle. According to the meanings, /láʔ/ had 8 meanings which were the grammatical and pragmatical meanings. The founded meanings in modern times were: 1) a connecting and supportive meaning, 2) an emphatic meaning, 3) an initiation meaning, 4) a termination meaning, 5) a progressive event at a moment of speech meaning, 6) occurring and ending event at a moment of speech or in the near future meaning, 7) an indication meaning and 8) a guided meaning.

Keywords: /lêw/, /láʔ/, Functions, Meanings

¹ The student of the Doctor of Philosophy Program, Department of Thai Language, Kasetsart University
Email arpond.ia@ku.th.

² Associate Professor, Department of Thai Language, Kasetsart University Email fhumwsk@ku.ac.th

³ Assistant Professor, Department of Thai Language, Kasetsart University Email methawee.y@ku.th

บทนำ

การศึกษาคำว่า “ละ”¹ มุ่งประเด็นไปที่การกลายเป็นคำลงท้ายหรือหมวดคำอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ “ละ” เป็นทั้งคำหลายหน้าที่และคำพ้อง ในการศึกษาเชิงประวัติ จะศึกษากรณีที่เป็นคำหลายหน้าที่ ซึ่งจะแสดงความเชื่อมโยงและพัฒนาการของคำ คำว่า “ละ” เกี่ยวเนื่องกับการวิจัยของมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) ศึกษาคำว่า “แล้ว อยู่ อยู่แล้ว” ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า คำว่า “ละ” น่าจะพัฒนามาจาก คำว่า “แล้ว” โดยผ่านการกร่อนเสียง อย่างไรก็ตาม คำว่า “ละ” ที่อยู่ตำแหน่งท้ายสุดของประโยค อาจไม่ได้เป็นคำลงท้ายเสมอไป และน่าจะมีความพันธ์กับคำว่า “แล้ว”

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงการจัดกลุ่มคำลงท้าย โดยใช้ชื่อเรียกที่ต่างกันไป เช่น นววรรณ พันธุมธา (2558) เรียกคำลงท้ายว่า “คำบอกมาลา” โดยแบ่งเป็น 10 พวก พวกที่เกี่ยวข้องกับคำที่ศึกษา คือ กลุ่ม “ละ” ได้แก่ “ละ” และ “ละ” มีข้อแตกต่างคือ คำบอกมาลา “ละ” ใช้ในประโยคถามให้ตอบ ขณะที่คำบอกมาลา “ละ” ใช้ในประโยคแจ้งให้ทราบ นอกจากนี้ วิจินตน์ ภาณุพงศ์ (2538) ยังแบ่งหมวดคำของคำว่า “แล้ว” กับ “ละ” ไว้ต่างหมวดคำ โดยคำว่า “แล้ว” เป็นคำช่วยหลังกริยา แต่ “ละ” เป็นคำลงท้าย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยทดสอบโดยใช้วลีที่มีความหมายเกือบพ้อง เนื่องจากคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มักใช้แทนที่หรือใช้ร่วมกันได้ (นววรรณ พันธุมธา 2558) เมื่อใช้คำช่วยหลังกริยา “ละ” เป็นวลีอื่นที่มีความหมายเกือบพ้องแทนที่ “แล้ว” ในตำแหน่งเดียวกัน พบว่าสามารถใช้แทนได้ในหลายบริบท ซึ่งสอดคล้องกับตำแหน่งของคำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. หรือกรอบทดสอบอื่น ๆ ตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างก็ใช้ได้เช่นกัน (วิจินตน์ ภาณุพงศ์ 2538) ดังตัวอย่าง

กรอบ 1 ก. ฝน ตก แล้ว (ละ)

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) พบว่าคำว่า “แล้ว” จัดอยู่ในหมวดคำ 3 หมวดคำ ซึ่งปรากฏงกที่ในทุกสมัย เช่น คำกริยา มีความหมายว่า ‘เสร็จสิ้น’ ‘ขึ้นอยู่กับ’ เป็นต้น หมวดคำประการต่อมา คือ คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” เป็นคำช่วยกริยาแสดงการณลักษณะ

¹ คำว่า “ละ” มีหลายความหมาย เช่น ทิ้งไว้ ปลดปล่อย อากาศที่แยกตัวให้พ้นจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ เว้นว่างคำหรือข้อความไว้ไม่กล่าวให้เต็ม คำพ้องความหมายข้างต้นเป็นเพียงความบังเอิญทางภาษาเท่านั้น

สมบูรณ์ ซึ่งแสดงลักษณะเหตุการณ์ที่มีขอบเขตของเวลาที่สมบูรณ์แน่ชัด ทั้งตอนต้น ตอนกลางและตอนสิ้นสุด (Comrie 1976)

อย่างไรก็ตาม การใช้วลีอื่นที่มีความหมายเกือบพ้อง “แล้ว” ในตำแหน่งของ “ละ” ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ไม่สามารถแทนที่ได้สมบูรณ์ในหลายบริบท โดยเป็นผลจากเหตุการณ์ที่อ้างถึงและเวลากล่าวถ้อย เช่น

(1)

พ่อของหล่อนจึงรับไหว้ชายหนุ่มอย่างเสียไม่ได้ บอกหล่อนว่า
“พ่อไปละนะ เดือนกลับบ้านเอละลูก อย่าเถลไถล”

(ว. วินิจฉัยกุล 2531)

ตัวอย่างที่ 1 เมื่อนำคำช่วยกริยา “แล้ว” แทนที่ “ละ” พบว่า ไม่ได้แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ กล่าวคือ “พ่อไปละนะ” ใช้เป็นคำกล่าวอำลา ขณะที่เหตุการณ์ดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้น แต่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้หรือหลังจากการกล่าวถ้อยเสร็จสมบูรณ์ ดังนั้น “ละ” บางบริบท อาจเป็นการณลักษณะประเภทอื่น

หมวดคำประการสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับ “แล้ว” คือ คำเชื่อมอนุพากย์ สามารถปรากฏร่วมกับคำเชื่อมอนุพากย์อื่น เช่น “จึง” “แล” และ “ก็” โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” เป็นคำเชื่อมที่ใช้บอกเวลาภายหลัง และใช้เชื่อมความแบบคล้อยตามหรือเพิ่มความ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า คำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” ผ่านกระบวนการทางเสียงไปเป็น “ละก็” สามารถใช้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เพื่อเชื่อมความคล้อยตามได้เช่นกัน

(2)

“ฉันรู้สึกสดใสมากเลยวันนี้ ขอตัวไปอาบน้ำก่อนนะ ละก็ไปทานอาหารเช้า”

(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550)

ตัวอย่างที่ 2 “ละก็” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เชื่อมความคล้อยตามจากบริบทหน้า คือ “ขอตัวไปอาบน้ำก่อนนะ” หลังจากนั้นจึงกระทำกริยาวลีถัดไป

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อมูลของ “ละก็” ว่ามีความตรึงแน่นในหน่วยคำจนเกิดเป็นวลีตายตัว ทำหน้าที่เน้นกริยาวลีหรือนามวลีที่นำหน้ามาเท่านั้น แสดงให้เห็นการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ของคำนี้ได้พอดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3)

“ให้เอ็งลงนรกเถอะ!... ถ้าข้าไม่เคยรู้จักเอ็งและรู้ว่าเอ็งเป็นผู้ชาย **ละก็** ข้าก็จะบอกว่าเอ็งเป็นพลเมืองของสเปนแท้ ๆ เพราะเอ็งถามคำถามแบบเดียวกับอีกคนหนึ่ง เออาหละ เจ้าคณะตำบลสั่งข้าให้เอาศพไปฝังในป่าซาจัน แต่เมื่อโลงศพหนัก และป่าซาจันก็อยู่ไม่ไกลที่นี่...”

(โฮเซ ริซัล 2548)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าจังหวะการหยุดของ “ละก็” ในตัวอย่างที่ 2 และ 3 แตกต่างกันในตัวอย่างที่ 2 จังหวะหยุดอยู่หน้าคำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็” เพื่อแสดงการเชื่อมโยงกับบริบทหลัง แต่ตัวอย่างที่ 3 จังหวะหยุดอยู่หลังคำว่า “ละก็”

ทั้งนี้ การวิเคราะห์คำว่า “ละ” จะเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “แล้ว” (มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ 2546) โดยมุ่งเน้นหน้าที่และความหมายในสมัยปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4-8 ร่วมด้วย เนื่องจากในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นระยะที่ปรากฏคำว่า “ละ” ตามการศึกษานี้เป็นครั้งแรก ซึ่งจะแสดงการขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ” รวมถึงความสัมพันธ์กับคำว่า “แล้ว” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ” ที่สัมพันธ์กับคำว่า “แล้ว” ในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2489-2564)

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์หมวดคำตามไวยากรณ์โครงสร้าง (วิจิตร ภาณุพงศ์ 2538)
2. เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ โดยการใช้วลีที่มีความหมายเกือบพ้อง (สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ 2555)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนวรรณกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกและจำแนกเอกสาร ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ก. การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งช่วงเวลาในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 สมัย ได้แก่ สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 5 สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 8 และสมัยรัชกาลที่ 9 ถึงปัจจุบัน (ตั้งแต่ พ.ศ. 2347 ถึง 2564)

ข. การแบ่งประเภทเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล เช่น เอกสารที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ เอกสารที่มีลักษณะเป็นจดหมายหรือมีการโต้ตอบกัน เอกสารการปกครอง เอกสารวิชาการ เอกสารบันเทิงคดี และเอกสารประเภทรวมเรื่อง และข้อมูลภาษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นไป เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

ค. หลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร เป็นเอกสารประเภทร้อยแก้วเท่านั้น ต้นฉบับใช้ภาษาไทยและเอกสารแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย การใช้เอกสารแปลจากภาษาต่างประเทศ เนื่องจากคำลงท้ายเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย ซึ่งผู้แปลมักใช้คำลงท้ายประกอบบริบทต่าง ๆ ในงานแปลด้วย และเป็นเอกสารที่สามารถอ่านได้ชัดเจน ผ่านการตีพิมพ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลคำว่า “ละ” โดยต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยคำไม่อิสระ บันทึกรายละเอียดข้อมูลของเอกสาร รวมจำนวนเอกสารทั้งสิ้น 95 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อเอกสารที่เก็บข้อมูล

สมัย	เอกสาร
รัชกาลที่ 4	เรื่องรับเซอร์ยอนเบาริงราชทูตอังกฤษ
ถึงรัชกาลที่ 5	หมายรับสั่งการพระราชพิธีวิสาขบูชา ในรัชกาลที่ ๔ ปีมเสงนพศก จุลศักราช ๑๒๑๙ พ.ศ. ๒๔๐๐
	ประกาศพระราชบัญญัติมรฎกสินเดิมแลสินสมรส
	พงศาวดารพระพุทธรชินราช ชินศรี และพระศรีศาสดา
	จดหมายเหตุเรื่องตั้งเจ้าเมือง และพระบรมราโชวาทพระราชทานเจ้าเมือง
	ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ ภาค ๔ ประกาศปีมะเมีย พ.ศ.๒๔๐๑

สมัย	เอกสาร
	ช่วยจัก
	ราชกิจจานุเบกษา ณ วันจันทร์ เดือนห้า ขึ้นค่ำ ๑ ปีมะเมีย ยังเป็น นพศก
	หนังสือแสดงกิจจานุกิตย์
	จดหมายเหตุเรื่องพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง ประชวร: ฉะบับเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง
	พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จ.ศ. ๑๒๓๖-๑๒๓๙
	จดหมายเหตุบรมราชาภิเษกครั้งแรก รัชกาลที่ ๕ ปีมะโรง จ.ศ. ๑๒๓๐
	หนังสือกำหนดการรับเสด็จ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามที่เมืองเบตา เวีย ปีมะแม จ.ศ. ๑๒๓๓
	จดหมายเหตุรายวัน ของสมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบดี เจ้าฟ้า มหาวชิรมหิศ
	บทเจรจาละครอิเหนา
	จารึกเรื่องสร้างวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ
	ชีวิวัฒน์
	พระบรมราโชวาท
	ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม
	พระราชพิธีสิบสองเดือน
	จดหมายเหตุระยะทางเสด็จประพาศในรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาศ ไทรโยคครั้งที่ 2 ปีชวดสัมฤทธิศก พ.ศ. 2431
	จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว 2431
	วชิรญาณวิเศษ เล่ม ๙ ร.ศ. ๑๑๒-๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๖)
	ไกลบ้าน
	ความพยายาม
	เทศาภิบาล 1 เมษายน รศ. 125

สมัย	เอกสาร
	จดหมายเหตุทรงสร้างวัดเบญจมบพิตรในรัชกาลที่ 5
	จดหมายเหตุ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสแหลมมลายู
	บูรพาพิศานมัสธรรม
	แม่ครัวหัวป่าก์
สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 8	หลักราชการ
	พระประวัติตรีเศ้า
	มหาภารตยุทธ์
	กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยครอบครัวแห่งข้าราชการในพระราชสำนัก พระพุทธศักราช 2457
	บ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์
	นิทานเวตาล
	ตำนานละครอิเหนา
	ปรียทรรคิกา
	เรียงความเรื่อง การเสด็จประพาสของพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทำประโยชน์แก่ประเทศอย่างไรบ้าง ของนักเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ได้รับรางวัลจาก เงินทุนของ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราช ปติวรัตถ์ กับฉบับที่ได้รับรางวัลชมเชย
	สาส์นสมเด็จพระ พ.ศ. 2461-2465
	หนึ่งในร้อย
	มหาวิทยาลัย เล่ม 5 ตอน 4 กรกฎาคม 2470
	กามนิต
	ดำรงประเทศ
	ละครแห่งชีวิต
	เที่ยวเมืองพม่า
	แผลเก่า
	บันทึกความรู้ต่าง ๆ ภาค 1

สมัย	เอกสาร
	นิทานโบราณคดี
	การศึกษาของไทยในปัจจุบัน 2489
	ความทรงจำ หม่อมเจ้าวิบูลย์สวัสดิวงศ์ ทรงแต่งประทานลูก ๆ
	แดนหก
	มนุสสปฏิบัติ ปาฐกถา
	วิธีการเล่นตามประเพณีนิยม
รัชกาลที่ 9 ถึงปัจจุบัน	ปีศาจ
	หนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน
	จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีนำคณะทูตสันถวไมตรีไทยไปเยือนประเทศพม่า 14-19 ธันวาคม 2498
	พระมหากษัตริย์ในประเทศไทย
	เรียงความฉบับที่ได้รับทุนภูมิพล พ.ศ. 2496-2499
	สยามสมัย ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕๕
	เที่ยวอินเดีย เมื่อพุทธศักราช 2499
	พระจันทร์หลงเงา
	เสด็จพระราชดำเนินสหรัฐอเมริกา พ.ศ.2503
	นิตยสารสามทหาร ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๕
	พระประวัติ ต้นราชสกุลวงศ์ที่สืบตรงจาก สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสวางควัฒน
	ลุ่มน้ำนมมหา: จินตนิยายอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
	ฉากหนึ่งในชีวิต
	จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๗
	หนุ่มหน้าคัมภีร์
	8 มีนาวันสตรีสากล
	เจ้าพระยาอภัยราชาสยามมานุกุลกิจ
	เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับใน ร. 5
	ก่อกองทราย

สมัย	เอกสาร
	ชีวประวัติและผลงานของครูเขียน สุขสายชล ศิลปิน ๕ แผ่นดิน
	ปูนปิดทอง
	มณีร้าว
	แม่เบี้ย
	หนามดอกไม้
	ยี่สิบสี่ดวงดา
	ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง
	ใบไม้ที่ปลิดปลิว
	เราหลงลืมอะไรบางอย่าง (เรื่องสั้นของวัชร สัจจะสารสิน)
	ฤกษ์สังหาร
	อันลวงละเมอดมิได้
	รำเพยดอกสุดท้าย
	ไส้เดือนตบอดในเขาวงกต
	in another life รักนายจนตายผู้ชายของฉัน
	หลงกลิ่นจันทร์
	กรงกรรม
	ก็แพ้
	กิริตรัก
	ตัวร้ายอย่างข้าจะหนีเอาตัวรอดยังไงดี
	วารสารศิลปวัฒนธรรม
	คอลัมน์รู้ไปไม้ด ปี 2564
	ปรมาจารย์ลัทธิมาร เล่ม 1

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกหมวดคำของคำว่า “ละ” โดยใช้กรอบ
ประโยคทดสอบ ร่วมกับเกณฑ์อรรถศาสตร์วิเคราะห์การปรากฏร่วมในบริบท และ
วิเคราะห์หน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ”

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยของคำว่า “ละ” เฉพาะสมัยปัจจุบัน เนื่องจากเป็นระยะที่คำว่า “ละ” มีผลดีภาวะสูง

ผลการวิจัย

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา ภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากงานวรรณกรรมตะวันตก ประชาชนเข้าถึงวรรณกรรมรูปแบบใหม่ได้ง่ายขึ้น เช่น วรรณคดีพิเศษเปิดรับงานเขียนจากประชาชนทั่วไป (กรรมสัมปาทิก 2436) เมื่อผู้เขียนต้องการใช้คำในงานของตนให้สอดคล้องกับการออกเสียง ทำให้เกิดรูปคำใหม่ เป็นหลักฐานยืนยันการเปลี่ยนแปลงทางเสียงโดยเฉพาะการกร่อนเสียง โดยคำว่า “แล้ว” กร่อนเสียงไปเป็นคำว่า “ละ”

คำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” และ “ละก็” กับวลิตายตัว “ละก็” แสดงความทับซ้อนระหว่าง 2 หน้าที่ในสมัยรัชกาลที่ 4-5 ซึ่งคำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” มีความถี่ในการปรากฏร่วมกันสูง ดังนั้น เมื่อเกิดการกร่อนเสียง ทำให้หน่วยคำมีแนวโน้มพัฒนาเป็นหน่วยคำเดียวกันมากขึ้น ดังนั้น คำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็” จึงพัฒนาไปเป็นวลิตายตัวที่เป็นคำลงท้าย “ละก็” ดังตัวอย่างข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวม ดังนี้

ประหม่อมสุหรี: ไปละก็เจียมตัวนะ อย่ากำเริบ

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2480)

จากตัวอย่างข้างต้น หากเหตุการณ์ที่แสดงกริยา “ไป” เกิดขึ้น จะเกิดเหตุการณ์ที่แสดงด้วยกริยาที่ตามมา คือ “เจียมตัวนะ อย่ากำเริบ” ทั้งนี้ ตัวอย่างข้างต้นสามารถแทนที่ด้วยวลิตายความหมายเกือบพ้อง “แล้วก็” ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ “ไปแล้วก็เจียมตัวนะ อย่ากำเริบ” ทำให้ “ละก็” ในตำแหน่งนี้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ อีกลักษณะหนึ่ง คือ พิจารณาให้เป็นวลิตายตัว “ละก็” สามารถเป็นไปได้เช่นกัน หากวลิตายตัว “ละก็” มีจังหวะหยุดหลังคำว่า “ไป” ซึ่งวลิตายตัวดังกล่าวจะแสดงการเน้นกริยา “ไป” ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจังหวะการหยุดของผู้ใช้ภาษาในสมัยนั้น

อย่างไรก็ตาม คำว่า “ละ” มีโครงสร้างที่ซับซ้อนมากขึ้น และแสดงความเกี่ยวเนื่องกับคำว่า “แล้ว” ตามการศึกษาของมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) ดังรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ” ในสมัยปัจจุบัน

หน้าที่และความหมายของคำว่า “ละ” ในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2489-2564)

สมัยปัจจุบัน พบว่าคำว่า “ละ” มี 4 หน้าที่ ได้แก่ คำเชื่อมอนุพากย์ วลีตายตัวที่เป็นคำลงท้าย คำช่วยหลังกริยา และคำลงท้าย ดังนี้

กระบวน¹ที่ 1 คำว่า “ละก็” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์

โครงสร้างที่ 1 คำว่า “ละก็” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ผ่านการกร่อนเสียงจากคำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” ทั้งนี้ คำเชื่อมอนุพากย์และวลีตายตัว “ละก็” มีข้อแตกต่างดังนี้

1) คำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็” ใช้เชื่อมความคล้อยตาม เสริมข้อมูลบอกลำดับเวลาก่อน-หลังในอนุพากย์ คำลงท้าย “ละก็” ไม่ได้แสดงการเชื่อมอนุพากย์ไว้ด้วยกัน แต่มีความหมายเชิงไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อแสดงการให้น้ำหนักอนุพากย์หรือส่วนของประโยคที่ปรากฏก่อนเท่านั้น

2) วลีตายตัว “ละก็” เกิดความตรึงแน่นในหน่วยคำ เมื่อคำว่า “แล้วก็” ปรากฏร่วมกันบ่อยครั้ง จึงเกิดการดูดซับความหมายเชิงปริบทและกระบวนการกลายเป็นสำนวน ทำให้พัฒนาไปเป็นวลีตายตัว ทำหน้าที่เป็นคำลงท้ายสามารถปรากฏร่วมกับอนุพากย์ชนิดใดก็ได้

3) คำเชื่อมอนุพากย์ “แล้วก็” หรือ “ละก็” มีจังหวะการหยุด (pause) ต่างกัน “แล้วก็” มีจังหวะหยุดหลังอนุพากย์ต้น แต่วลีตายตัว “ละก็” ที่ทำหน้าที่เป็นคำลงท้ายมีจังหวะการหยุดหลังวลีตายตัว ซึ่งผู้เขียนแสดงจังหวะการหยุดด้วยการเว้นวรรคหลังคำลงท้าย “ละก็” ก่อนจะกล่าวถึงปริบทอื่น ๆ ต่อไป

คำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็” ในสมัยปัจจุบัน ปรากฏดังนี้

(1)

รถดมองหน้ากวน ๆ ของสาวน้อย ละก็อดอมยิ้มไม่ได้ หวังว่าคืนนี้คงจะเจอแต่ทะเลนะครับ
คุณสิมิลัน

(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550)

¹ กระบวน หมายถึง แบบ เช่น อย่าคบพวกหญิงพาลสันดานชั่ว ที่แต่งตัวไว้จืดจืดกระบวน (สุภาชิตสุนทรภู์) (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) ในบทความนี้หมายถึง รูปแบบหรือหน้าที่ของคำที่ศึกษา

ตัวอย่างที่ 1 คำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็” ทำหน้าที่เชื่อมความระหว่างอนุพากย์ “ธุดมมองหน้ากวน ๆ ของสาวน้อย” และ “อดอมยิ้มไม่ได้” เหตุการณ์ที่ปรากฏด้านหน้า “ละก็” เป็นเหตุการณ์ต้น และเหตุการณ์ที่ปรากฏหลัง “ละก็” เป็นเหตุการณ์ที่ตามมา

กระบวนที่ 2 คำว่า “ละก็” เป็นวลิตายตัว

โครงสร้างที่ 1 วลิตายตัว “ละก็” ทำหน้าที่เป็นคำลงท้าย ให้น้ำหนักแก่วลีหรืออนุพากย์ที่ไปประกอบ วลิตายตัว “ละก็” พัฒนามาจากคำเชื่อมอนุพากย์ “ละก็”

(2)

คุณปู่กับคุณย่าสวดกันอีก คุณปู่พูด

“เออละ ถ้าเหตุผลที่จะกลับมาอยู่บ้านของจิวคือจะช่วยชื่อเสียงของโรงเรียนเก่าละก็ ปู่ก็อาจรับฟังได้ ที่จริงปู่ก็ไม่อยากให้จิวไปเลย...”

(หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพสุวรรณ 2520)

ตัวอย่างที่ 2 วลิตายตัว “ละก็” ทำหน้าที่เป็นคำลงท้าย แสดงความหมายเชิงไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ ให้น้ำหนักแก่อนุพากย์ที่ปรากฏด้านหน้า คือ “ถ้าเหตุผลที่จะกลับมาอยู่บ้านของจิวคือจะช่วยชื่อเสียงของโรงเรียนเก่าละก็” จังหวะการหยุดอยู่หลังวลิตายตัว “ละก็” อีกทั้ง ปรากฏคำเชื่อมในอนุพากย์หลัง คือ “ก็” จึงเป็นการเพิ่มสถานะทางไวยากรณ์ให้ “ละก็” เป็นคำลงท้ายไม่ใช่คำเชื่อมอนุพากย์

โครงสร้างที่ 2 วลิตายตัว “เออละ” ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉท มีความหมายทางไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ความหมายที่ 1 ความหมายแสดงการเริ่มต้น เป็นการเริ่มต้นบทสนทนาหรือการนำเข้าสู่ประเด็นการสื่อสาร มักปรากฏอยู่ช่วงต้นของการสนทนา หากมีประเด็นอื่น ๆ ที่กล่าวถึงก่อนหน้า “เออละ” จะไม่สรุปประเด็นจากบริบทหน้า แต่จะทำหน้าที่เปลี่ยนบริบทหรือประเด็นใหม่ทันที ดังตัวอย่าง

(3)

... ก็ต้องกินขนมปังเสียทีก่อน แล้วจึงเดินไปอีกห้อง เพื่อไปหาเนยมากินลงไปให้มันไปทานเองในกระเพาะ ซึ่งก็มีข้อดีอยู่คือจะทำให้คุณตั้งใจไม่ยอมกินเนยไขมันสัตว์ไปโดยปริยาย เออละครับ กลับมาที่เรื่องของปริมาณกันต่อ แม้ว่าราคาจะทำให้

แม้คำขยายตกกันลดปริมาณน้ำมันที่ใช้ปรุงอาหารให้ลดลง แต่อย่าลืมว่าบางเจ้าอาจใช้วิธีประหยัดโดยกายใช้น้ำมันซ้ำให้นานขึ้น

(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550)

ตัวอย่างที่ 3 วลีตายตัว “เออละ” มีความหมายแสดงการเริ่มต้น โดยเป็นการใช้ดัชนีปริจเฉทเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นการสื่อสารเกี่ยวกับอาหาร แม้ว่าตัวอย่างข้างต้นจะมีประเด็นนำเกี่ยวกับข้อห้ามว่า ห้ามต้มแกงเนื้อสัตว์ในน้ำนมหรือเนยที่ทำมาจากนมของสัตว์ ดัชนีปริจเฉท “เออละ” ก็ไม่ได้ทำหน้าที่สรุปประเด็นดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ทำหน้าที่เริ่มต้นประเด็นใหม่ คือ การกล่าวถึงปริมาณน้ำมันสำหรับทำอาหาร

ความหมายที่ 2 ความหมายแสดงการยุติ เป็นความหมายที่แสดงการจบการสนทนาหรือการบรรยาย รวมถึงสรุปประเด็นที่เกิดขึ้นก่อนหน้าดัชนีปริจเฉท “เออละ” ดังตัวอย่าง

(4)

พอออกมาแล้วก็ไม่ยอมลงเรือน กลับนั่งขัดสมาธิออกันเต็มอยู่บนพื้นกระดานตรงหัวบันไดเหมือนนั่งคุมหรรสพ

“อ้ายพวกมึงนี่ เกิดมาไม่เคยเห็นนางรีง”

หนึ่งในกลุ่มตอบว่า “เคยขอรับจ๋า แต่เมียจ๋าไม่เคยเห็น”

“เออละ มึงได้เห็นแล้ว ลงเรือนไปได้”

นางสาวลิ้นยอมยิ้มในที แล้วทำจริตสะเท็นอายเมื่อมองคลเข้าไปประคองไหล่พาเดินหายเข้าไปยังเรือนหอ

(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550)

ตัวอย่างที่ 4 วลีตายตัว “เออละ” เป็นดัชนีปริจเฉทที่มีความหมายแสดงการยุติ เพื่อจบการสนทนาและยุติพฤติกรรมการจ้องมองจากคู่สนทนา

กระสวนที่ 3 คำว่า “ละ” เป็นคำช่วยหลังกริยา

คำว่า “ละ” ในตำแหน่งท้ายประโยค พิจารณาให้เป็นคำช่วยหลังกริยา หรือคำลงท้ายก็ได้ อย่างไรก็ตาม วิจิตรนทร์ ภาณุพงศ์ (2538) เสนอทัศนะไว้ว่า คำลงท้ายไม่ได้เป็น

ส่วนหนึ่งของนามวลีและกริยาวลี เช่นเดียวกับบอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) เสนอไว้ว่า คำลงท้ายจะไม่สัมพันธ์กับคำใดคำหนึ่งในประโยคแต่จะสัมพันธ์ในแง่ปริจเฉท ขณะที่ คำช่วยหลังกริยาจะมีผลต่อการณ์ลักษณะ

การพิจารณาให้คำว่า “ละ” เป็นคำช่วยหลังกริยา ผู้วิจัยจะพิจารณาจากคำว่า “ละ” ที่สามารถแทนที่ด้วยคำว่า “แล้ว” ซึ่งมีพัฒนาการสืบเนื่องกัน เป็นการประยุกต์ แนวคิดวลีความหมายเกือบพ้อง หรือวลีที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันย่อมปรากฏ ในตำแหน่งเดียวกันได้

คำว่า “ละ” เมื่อเป็นคำช่วยหลังกริยา จะปรากฏในตำแหน่งท้ายกริยาวลีหรือท้าย ประโยค การจำแนกโครงสร้างของคำช่วยหลังกริยา “ละ” ใช้การณ์ลักษณะประจำคำ หรือประเภทเหตุการณ์ที่แสดงในประโยคตามโครงสร้างเวลา ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 สภาวะการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีพลวัตหรือมีลักษณะนิ่ง ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ สภาวะการณ์เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบกินเวลา และดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีจุดสิ้นสุดของเหตุการณ์ คำช่วยหลังกริยา “ละ” จะแสดงความหมายว่า เหตุการณ์ทรงสภาพที่อ้างถึงกำลังดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าววถ้อย

(5)

ช่วงหลัง ๆ มานี้ฉันกินอ่อมกินเต็ม กินแทบจะทั้งวัน จนเมื่อมาเจอเธอที่รูปเหมือนเดิมตั้งแต่สมัยเรียน ฉันเลยรู้ว่าฉันอ้วนละ เหนือ! แต่ของกินมันน่าอร่อยนี่

(คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550)

ตัวอย่างที่ 5 แสดงเหตุการณ์ทรงสภาพของนามวลีที่เป็นประธาน ได้แก่ สภาวะการณ์อ้วน คำช่วยหลังกริยา “ละ” จะแสดงว่าเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่ ณ เวลา กล่าววถ้อย นอกจากนี้ ยังแสดงเหตุการณ์คู่ตรงข้ามกับเหตุการณ์ที่ถูกอ้างถึงอีกด้วย คเชนทร์ ตัญศิริ (2554) กล่าวว่า เหตุการณ์คู่ตรงข้ามเป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏก่อน เหตุการณ์ทรงสภาพในปริบท หรือเหตุการณ์ทรงสภาพเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ณ เวลา กล่าววถ้อยก็ได้ เหตุการณ์คู่ตรงข้ามในที่นี้ คือ สภาวะการณ์ผอม

โครงสร้างที่ 2 การณ์ก่อผล เหตุการณ์ที่มีลักษณะพลวัตที่เกิดแบบกินเวลา และมีจุดสิ้นสุดของเหตุการณ์ คำช่วยหลังกริยา “ละ” ในโครงสร้างการณ์ก่อผล จะแสดงความหมายว่า เหตุการณ์ที่อ้างถึงได้เกิดขึ้นและจบลงก่อนเวลากล่าวถ้อย หรือเหตุการณ์ที่อ้างถึงจะเกิดขึ้นและจบลงในอนาคตอันใกล้ ซึ่งไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อีก เป็นผลจากวลีอื่น ๆ ที่มาประกอบในโครงสร้างด้วย ดังตัวอย่าง

(6)

“เทอมนี้เทอมสุดท้ายแล้วค่ะ” คล้ายเดือนยกผ้าเช็ดมือขึ้นและริมฝีปากพอให้หายมันก่อนจะตอบอย่างสุภาพ “ถ้าหากว่าวิชาทฤษฎีวิชาผ่านหมดก็คงจบในอีกสองเดือนนี่ละค่ะ”

(ว. วินิจฉัยกุล 2531)

ตัวอย่างที่ 6 แสดงเหตุการณ์พลวัตนามวลีที่เป็นประธาน ได้แก่ เหตุการณ์การเรียนจบ เมื่อปรากฏร่วมกับคำช่วยหลังกริยา “ละ” จะแสดงว่าเหตุการณ์ที่ถูกอ้างถึงเสร็จสิ้นไปแล้ว ณ เวลากล่าวถ้อย หรือมีแนวโน้มสูงที่เหตุการณ์จะสิ้นสุดในอนาคต ซึ่งเป็นผลจากกริยาวลีที่มาประกอบกัน คือ “คงจบในอีกสองเดือนนี้” จึงเป็นการคาดการณ์ว่าเหตุการณ์ข้างต้นจะจบลง และเหตุการณ์คู่ตรงข้าม คือ เหตุการณ์กำลังศึกษา

โครงสร้างที่ 3 การณ์สัมฤทธิผล เป็นเหตุการณ์พลวัตแบบมีจุดสิ้นสุด แต่ไม่มีคุณสมบัติการกินเวลา เหตุการณ์จะเกิดขึ้นและสิ้นสุดในระยะเวลาอันสั้น เมื่อเหตุการณ์การณ์สัมฤทธิผลจบลง ผู้ร่วมเหตุการณ์จะมีสภาพเปลี่ยนแปลงไป คำช่วยหลังกริยา “ละ” ในโครงสร้างดังกล่าวจะแสดงความหมายว่า เหตุการณ์ที่อ้างถึงได้เกิดขึ้นและจบลงก่อนเวลากล่าวถ้อย หรือเหตุการณ์ที่อ้างถึงจะเกิดขึ้นและจบลงในอนาคตอันใกล้ ดังตัวอย่าง

(7)

“ดิฉัน...” นึกขึ้นมาได้ว่าฉายานเคยว่าอะไร หลอนก็เปลี่ยนคำเรียกเสียใหม่ “เดือนเห็นจะต้องขอตัวกลับละค่ะ”

(ว. วินิจฉัยกุล 2531)

ตัวอย่างที่ 7 แสดงเหตุการณ์พลวัตของนามวลีที่เป็นประธาน คือ เหตุการณ์ออกไปจากตำแหน่ง ณ ปัจจุบัน เมื่อปรากฏร่วมกับคำช่วยหลังกริยา “ละ” จะแสดงว่า

เหตุการณ์ที่อ้างถึงจะเกิดขึ้นและจบลงในอนาคตอันใกล้ ปรับลักษณะดังกล่าว พบมากในช่วงของการปิดการสนทนา และเหตุการณ์คู่ตรงข้าม คือ เหตุการณ์อยู่ในตำแหน่งที่ตั้งปัจจุบัน

กระบวนที่ 4 คำว่า “ละ” เป็นคำลงท้าย

คำว่า “ละ” ที่เป็นคำลงท้าย อาจกล่าวได้ว่ามีสถานะทางไวยากรณ์สูงสุดเนื่องจากมีเพียงความหมายทางไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์เท่านั้น หรือในบางบริบทหากนำคำว่า “ละ” ออก ก็ไม่ได้ส่งผลต่อหน่วยสร้างแต่อย่างใด ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดคำอนุภาค (Particle) ของ Matisoff (1991) อีกด้วย การจำแนกกระบวนของคำลงท้ายออกจากคำช่วยหลังกริยา “ละ” มีข้อสังเกต 2 ประการ ดังนี้

1. คำว่า “ละ” ปรากฏร่วมกับคำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ในตำแหน่งประชิดกัน แสดงให้เห็นว่า คำว่า “ละ” เกิดการสูญหมวดคำ และไม่ได้ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น หรือไม่ได้มีสถานะทางไวยากรณ์เท่ากับคำช่วยหลังกริยา “แล้ว”

2. คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า “ละ” ตามแนวคิดวลีที่มีความหมายเกือบบังได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาองค์ประกอบวลีด้วย อย่างไรก็ตาม การใช้วลีที่มีความหมายเกือบบังเป็นเกณฑ์ ทำให้บริบททับซ้อนระหว่างคำช่วยหลังกริยาและคำลงท้าย ทั้งนี้ ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบวลีร่วมด้วย เพื่อตัดสินต่อไปว่า คำว่า “ละ” ที่ปรากฏมีผลต่อความหมายเชิงการณลักษณะของบริบทหรือไม่ และมีคุณสมบัติทางไวยากรณ์อย่างไรบ้าง หากสามารถปรากฏในบริบทของทั้งสองหมวดคำ คือ คำช่วยหลังกริยาและคำลงท้าย จะแสดงการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป (gradual shift) อันเป็นระยะรอยต่อที่นำไปสู่การกลายเป็นคำไวยากรณ์

โครงสร้างของคำลงท้าย “ละ” ในสมัยปัจจุบัน มีดังนี้

โครงสร้างที่ 1 แล้ว + “ละ” คำลงท้าย “ละ” ปรากฏร่วมกับ “แล้ว” ในตำแหน่งประชิดกัน โครงสร้างนี้คำลงท้าย “ละ” แสดงการให้น้ำหนักแก่วลีหรือประโยคที่คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ปรากฏ ดังตัวอย่าง

(8)

“เค้าตั้งใจ ๆ ให้พ่อหยุดส่งเสียเราตั้งแต่เราตั้งแต่เราเพิ่งได้ปริญญาตรีใหม่ ๆ แล้วละ และจะให้เรารอกไปอยู่อะพาร์ทเมนต์” ซบาแอบกระซิบกับฉัน

(นายา (นามแฝง) 2554)

ตัวอย่างที่ 8 คำลงท้าย “ละ” แสดงความหมายการให้น้ำหนักแก่วลีและประโยคในโครงสร้างที่มีคำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ปรากฏ คือ “เค้าตั้งใจ ๆ ให้พ่อหยุดส่งเสียเราตั้งแต่เราตั้งแต่เราเพิ่งได้ปริญญาตรีใหม่ ๆ แล้ว”

โครงสร้างที่ 2 คำบอกกำหนดเสียงโท + “ละ” คำลงท้าย “ละ” ปรากฏร่วมกับคำบอกกำหนดเสียงโท คำลงท้าย “ละ” ไม่ได้ให้น้ำหนักแก่คำบอกกำหนดเสียงโท แต่จะมีผลต่อการไว้วลีที่อยู่ในตำแหน่งหน้าคำบอกกำหนดเสียงโทอีกส่วนหนึ่ง เมื่อใช้คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” แทนที่ พบว่าไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งเดียวกันได้

(9)

เพกาเห็นหัวหน้าอีกอึกพูดไม่ออกก็เลยตอบแทนว่า “คุณนั่นละ ที่ส่งมาให้พวกเรา”

(พงศกร (นามแฝง) 2554)

ตัวอย่างที่ 9 คำลงท้าย “ละ” ปรากฏหลังคำบอกกำหนดเสียงโท “นั่น” มีความหมายแสดงการเน้นหรือให้น้ำหนักแก่นามวลีที่ประชิดกับคำบอกกำหนดเสียงโท คือนามวลี “คุณ”

หากคำบอกกำหนดเสียงโท ทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำนาม คำลงท้าย “ละ” จะทำหน้าที่เน้นคำบอกกำหนดเสียงโติดังกล่าว ซึ่งนัยประหวัดไปสู่วัตถุประสงค์หรือเหตุการณ์ที่กล่าวถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีสถานการณ์ประกอบ เช่น

สถานการณ์ : นักเรียน 2 คนกำลังสนทนากัน

นักเรียน 1 : เล่มไหนหนังสือของเธอ?

นักเรียน 2 : นั่นละ

จากตัวอย่างสถานการณ์ข้างต้น คำบอกกำหนดเสียงโท “นั่น” ทำหน้าที่เดียวกับคำนาม และนัยประหวัดไปถึง “หนังสือ”

โครงสร้างที่ 3 ตัวบ่งชี้คำถาม + “ละ” คำลงท้าย “ละ” ปรากฏเป็นตำแหน่งที่
ประชิดกันหรือไม่ก็ได้ จำแนกกลุ่มตามความหมายได้ดังนี้

ความหมายที่ 1 ความหมายแสดงการบอกเล่า มีเจตนาที่มุ่งให้คู่สนทนา
ได้รับทราบข้อมูล หรือไม่ได้มีเจตนาถามเพื่อต้องการคำตอบ

(10)

พี่ศรีลเดินมา นั่งหัวยู่อยู่บนเก้าอี้ ร้องทักเสียงดัง “ไปจัดพระตำหนักใครเข้ามาละ
นั่น เอาตะกร้าในวังกลับมาบ้านหอบใหญ่เชียว”
“ของฝากต่างหาก”

(วรรณวรรธน์ (นามแฝง) 2558)

ตัวอย่างที่ 10 คำลงท้าย “ละ” ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้คำถาม “ใคร” มี
ความหมายแสดงการบอกเล่า ผู้พูดมีเจตนาใช้โครงสร้างนี้แสดงเจตนาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ
คำถาม ในที่นี้คือ ใช้โครงสร้างดังกล่าวเพื่อการเริ่มต้นปฏิสัมพันธ์หรือเริ่มการสื่อสาร ทั้งนี้
เป็นผลจากเหตุการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับปริบทด้วย กล่าวคือ ผู้พูดเห็นคู่สนทนามีสัมภาระ
จำนวนมาก

ความหมายที่ 2 ความหมายแสดงการชี้้นำผ่านการตั้งคำถาม ที่มีเจตนา
ถามโดยตรง ซึ่งเกิดการชี้ นำให้คู่สนทนาตอบคำถาม ดังตัวอย่าง

(11)

“วันนี้มองเห็นเลขอะไรละหมู” เจ้านายอดแสวงไม่ได้
“ไอ้ชิตมันบอกว่่าน่าจะเป็นสี่ แต่ผมดูแล้วน่าจะเป็นเจ็ดครับ เลขเจ็ดเด่นมากเลย”

(วรรณวรรธน์ (นามแฝง) 2558)

ตัวอย่างที่ 11 คำลงท้าย “ละ” ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้คำถาม “อะไร”
มีความหมายแสดงการชี้ นำให้คู่สนทนาตอบคำถาม ซึ่งคู่สนทนาให้คำตอบว่า “ไอ้ชิตมัน
บอกว่่าน่าจะเป็นสี่ แต่ผมดูแล้วน่าจะเป็นเจ็ดครับ เลขเจ็ดเด่นมากเลย”

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ด้านหน้าที่ของคำว่า “ละ” มีผลดีภาวะสูงในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีโครงสร้างหลากหลาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ภาระส่วนหรือหน้าที่และโครงสร้างของคำว่า “ละ” ในสมัยปัจจุบัน

ภาระส่วน	โครงสร้าง	สมัยปัจจุบัน
1. คำเชื่อมอนุพากย์	ละก็	✓
2. วลีตายตัว	คำลงท้าย “ละก็”	✓
	ดัชนีปริจเฉท “เออละ”	✓
3. คำช่วยหลังกริยา	สภาพการณ์	✓
	การณ์ก่อผล	✓
	การณ์สัมฤทธิ์ผล	✓
4. คำลงท้าย	แล้ว + “ละ”	✓
	คำบอกกำหนดเสียงโท + “ละ”	✓
	ตัวบ่งชี้คำถาม + “ละ”	✓
รวม	9	9

ตารางข้างต้นแสดงหน้าที่และโครงสร้างของคำว่า “ละ” ในสมัยปัจจุบันพบภาระส่วนหรือหน้าที่ของคำว่า “ละ” จำนวน 4 หน้าที่ ได้แก่ คำเชื่อมอนุพากย์ วลีตายตัว คำช่วยหลังกริยา และคำลงท้าย มีโครงสร้างรวม 9 โครงสร้าง ดังนี้

ภาระส่วนที่ 1 คำว่า “ละก็” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ **ภาระส่วนที่ 2** วลีตายตัว ได้แก่ คำลงท้าย “ละก็” และดัชนีปริจเฉท “เออละ” **ภาระส่วนที่ 3** คำว่า “ละ” เป็นคำช่วยหลังกริยา มีการณ์ลักษณะประจำคำ ได้แก่ สภาพการณ์ การณ์ก่อผล และการณ์สัมฤทธิ์ผล และ**ภาระส่วนที่ 4** คำว่า “ละ” เป็นคำลงท้าย ได้แก่โครงสร้าง แล้ว + “ละ” คำบอกกำหนดเสียงโท + “ละ” และตัวบ่งชี้คำถาม + “ละ”

ด้านความหมายของคำว่า “ละ” เมื่อพัฒนาเป็นคำไวยการณ์จะพบเพียงความหมายทางไวยการณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์เท่านั้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความหมายของคำว่า “ละ” ในสมัยปัจจุบัน

ความหมาย	สมัยปัจจุบัน
ความหมายทางไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์	
ความหมายแสดงการเชื่อมความ/เสริมความ/บอกลำดับก่อนหลัง	✓
ความหมายแสดงการเน้น	✓
ความหมายแสดงการเริ่มต้น	✓
ความหมายแสดงการยुติ	✓
ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงกำลังดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าวถ้อย	✓
ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงเกิดและจบในเวลากล่าวถ้อย หรือเกิดและจบในอนาคตอันใกล้	✓
ความหมายแสดงการบอกเล่า	✓
ความหมายแสดงการชี้หน้า	✓
รวม	8

สมัยปัจจุบัน พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ ความหมายแสดงการเชื่อมความ/เสริมความ/บอกลำดับก่อนหลัง จากคำเชื่อมอนุภาค “ละก็” ความหมายแสดงการเน้น จากวลีตายตัว “ละก็” ที่เป็นคำลงท้ายและคำลงท้าย “ละ” ความหมายแสดงการเริ่มต้น และแสดงการยुติ จากวลีตายตัว “เออละ” ที่เป็นดัชนีปริจเฉท ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงกำลังดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าวถ้อย ความหมายแสดงเหตุการณ์ที่อ้างถึงเกิดและจบในเวลากล่าวถ้อยหรือเกิดและจบในอนาคตอันใกล้ จากคำช่วยหลังกริยา “ละ” และ ความหมายแสดงการบอกเล่าและการชี้หน้าจากคำลงท้าย “ละ”

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ละ” จัดเป็นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Matisoff (1991) ซึ่งเรียกคำลงท้ายว่า “คำอนุภาค” เก็บข้อมูลจากภาษาลาหู่ แนวคิดโดดเด่นของ “คำอนุภาค” คือ สามารถละจากประโยคโดยไม่ทำให้สูญเสียความหมาย สอดคล้องกับกระบวนของคำลงท้าย “ละ” โครงสร้าง แล้ว + “ละ” คำลงท้าย “ละ” ไม่แสดงการณัลักษณะใด ๆ

นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานของ Diller (2001) ศึกษาคำว่า “จะ” และ “จัก” จากจารึกช่วงศตวรรษที่ 13-16 เมื่อคำว่า “จัก” ลดลง คำว่า “จะ” กลับเพิ่มขึ้น “จัก” ปรากฏใช้ก่อนเป็นคำกริยา หมายถึง ‘to desire’ และ ‘intend’ ข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ คำว่า “จัก” ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปัจจุบัน ยังคงบัญญัติให้เป็นคำกริยา แต่ไม่ปรากฏใช้ในภาษาไทยมาตรฐาน หาก “จัก” ปรากฏเดี่ยว ๆ จะเป็นคำกริยาในภาษาไทยถิ่นอีสาน นิยมใช้บอกความปฏิเสธและเกิดการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงตรี คือ /cák/ หมายถึง ‘ไม่รู้’ (รพีพรรณ ลี้มณี, 2564)

การศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบสำคัญ คือ การเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ทันที แต่จะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่นเดียวกับคำว่า “แล้ว” เมื่อพัฒนาไปเป็น “ละ” ไม่ได้ทำให้คำว่า “ละ” กลายเป็นคำลงท้ายทันที แม้จะอยู่ในตำแหน่งท้ายประโยคก็ตาม นอกจากนี้ คำช่วยหลังกริยา “ละ” ใช้บอกการณัลักษณะประจำคำ 3 ประเภท ขณะที่มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) พบว่าคำว่า “แล้ว” บอกการณัลักษณะสมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงนี้ ประกอบกับข้อมูลในสมัยรัชกาลที่ 4-8 ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลไว้ด้วย จึงสรุปได้ว่า “ละ” พัฒนาหน้าที่และความหมายแบบค่อยเป็นค่อยไป และเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ละ” เป็นการเปลี่ยนแบบหลายเส้นทาง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรมสัมพันธ์. 2436. **วชิรญาณวิเศษ เล่ม ๙ ร.ศ. ๑๑๒-๑๑๓.** กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550. **คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.**
ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก <http://www.arts.chula.ac.th/ling/tnc/>.
- คเชนทร์ ตัญศิริ. 2554. **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการณ์ลักษณะทางไวยากรณ์และการณ์
ลักษณะประจำคำ: การศึกษาแบบอิงคลังข้อมูลภาษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. 2480. **บทเจรจาละครอิเหนา.**
ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก <https://vajirayana.org>.
- นวรรธน์ พันธุมธา. 2558. **ไวยากรณ์ไทย.** กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นายา (นามแฝง). 2554. **รำเพยดอกสุดท้าย.** กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ, หม่อมหลวง. 2520. **ฉากหนึ่งในชีวิต.** กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- พงศกร (นามแฝง). 2554. **ก็แพ้.** กรุงเทพฯ: กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.
- มีงมิตร ศรีประสิทธิ์. 2546. **การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า แล้ว อยู่ อยู่แล้ว.**
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รพีพรรณ ลีมนณี. 2564. **ชาวบ้านผู้บอกภาษา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.หนองคาย.**
สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2564.
- วรรณวรรณ (นามแฝง). 2558. **ฤกษ์สังหาร.** กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. 2538. **โครงสร้างของภาษาไทย THE STRUCTURE OF THAI.**
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ว. วินิจฉัยกุล. 2531. **มณีร้าว**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ. 2555. **พัฒนาการของคำว่า "เป็น" ในภาษาไทย**.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2553. **ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทาง
วากยสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โฮเซ ริซัล. 2548. **อันล่งละเมตมิได้**. (แปลโดย จิตรภรณ์ ตันรัตน์กุล). กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ภาษาต่างประเทศ

- Comrie, B. 1976. **Aspect**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Diller, A. 2001. "Grammaticalization and Tai Syntactic Change." In K. Tingsabadh (Ed.), **Essays in Tai linguistics**, (pp. 139-142). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Matisoff, J. A. 1991. "Areal and Universal Dimension of Grammatization in Lahu." In E.C. Traugott (Ed.), **Approaches to Grammaticalization**, (pp. 383-454). Amsterdam: John Benjamins Publishing.